

תדפיס מס' 2/70

מיליטנט וועדון הכנסת

ביום ר"ג, ת"ש תמוז תש"י - 23.6.50

נוכחים:

- היו"ר ד. צ. פנקס;
- ד"ר י. בדר;
- מ. נמחלי;
- א. בן-אליעזר;
- י. רוקח;
- י. אמרתי;
- א. הרצפלד;
- ד"ר א. גרנות;
- א. מ. גניחוואסקי;
- ד"ר מ. סנה.

מוזמנים:

- שר האוצר א. קפלן;
- ש. סטיבס "מטעם האוצר";
- מ. אילון "מזכיר הוועדה".

סדר היום:

- א. סדריון דיוני הוועדה;
- ב. תקציב ההוצאות "משרד החקלאות";
- ג. תקציב ההוצאות "המשרד לגמגעי מלחמה";
- ד. תקציב ההוצאות "מטהר המסחר והתעשייה";
- ה. תקציב ההוצאות "משרד האספקה והקצוב";
- ו. תקציב ההוצאות "משרד החנוך".

= = = = =

הישיבה נפתחה בשעה 09.15 בקרייה (תל"אביב).

א. סודיות דיוני הועדה:

היו"ר ד. צ. פנקס: קבלתי מכתב מד"ר ברוט (קודא את המכתב). פרטים הדברים שגאפרו כאן בקשר לסלונה העומי גרם לבזק רב לסדינה, אני מתפלג על שטר המוצר מהסיך להביא לפני הועדה דברים שאינם ניתנים לפרסום, על אחריותו הוא.

ד"ר י. בדר: אני מציע להסליף בפני הכנסלה על הפעלת "אופטימל סקרט אקט" נגד העתונאים.

ד"ר א. גרנות: לא ראיתי סודיים סודיים יצאו מהועדה לעניני חוץ ובסחוף. כנראה מסתוו בפרסומים אלה קטור בהרכב הועדה.

היו"ר ד. צ. פנקס: יש מצלכו אחרות דעות בנוגע לפרסום בעניני בטחון. מה שאינו קיים בקשר לכספים.

י. דוקא: לא רק הקואליציה, אלא גם האופוזיציה חייבת להיות בקורס הענינים. שר המוצר יכול לסטור פרטים לועדה קטנה; אח"כ יוכל להביא את הדברים באופן פורמלי לפני הועדה.

ד"ר י. בדר: אף עתונאי לא ירצה לעמוד בדין בעד גלוי סודות המדינה.

היו"ר ד. צ. פנקס: אני מבקש את חברי הועדה לסטור על סודיות הדיונים. חזרתי על בקשה זו פעמים רבות.

ב. תקציב ההוצאות - סטוד החקלאות:

היו"ר ד. צ. פנקס: ההוצאה הכוללת המוצעת בסעיף זה היא 1,500,000 ל"י.

שר המוצר א. קפלן: אני מציע להקטין את מספר העובדים ב-10 איש, כלומר, יותר בכון, להוסיף לכסוד 10 איש פחות, מה שיביא לחטכון של 8,000 ל"י. אני מציע להקטין את ההוצאות הארנוניות, כמו בכל הסעיפים האחרים. ההורדה שאני מציע בהוצאות האיר גוניות היא בסך 16,500 ל"י. אני מציע להקטין ב-26,000 ל"י סעיפים טובים, כגון. הפחלקה לחקר והדרכה, החזקת תחנות, הפחלקה להגבת הצומח ועוד. אני מציע, בסעיף הלוואות לרכישת מכונניות, לא לקנות עוד מכונניות, אלא להסתמס במה ליט, ולהקטין את מספר המכונניות במסוד במסרדים. הסה"כ הכולל של ההורדות יכול להגיע ל-65,000 ל"י, כלומר, שהתקציב של המסוד יהיה לא מיליון וחצי ל"י, כל מה 1,435,000 ל"י.

ד"ר י. בדר: אני מציע להשאיר את תקציב המשרד הזה בסכום של מיליון וחצי ל"י. אין להתייחס לעניני הקצוץ בצורה מכנית קואליציונית. אין לי ענין מפלגתי במשרד החקלאות, אולם, כשנדרשים סמכויות מיליונים לעניני הסוכנות בהתייכות, ואנו נוהנים את הכסף הזה בלי לקבל כל פירוט, אינני חושב שהקצוץ הוא במקום. החקלאות בארץ מתפתחת; דרושה הדרך רבה ליטובים חדשים, ודרושה תחבורה. דוקא בענינים אלה אין לקצץ. אני סמך שהשי מסכים סוף לקצוצים, אולם אני מתנגד לקצוצים כשהם נעשים באופן מכני, ללא תכנית.

ב. רפטור: אני מציע לוקטין ב-50,000 ל"י בטעיפים מכוניות ודרובה. לעומת זאת, אני מציע להגדיל את תקציב המשרד ב-125,000 ל"י, לדייג, מחקר, ולבי"ס לחקלאות.

י. אפרתי: בתקציב זה, קצוץ במכוניות ובפעולות הוא אחד הדברים הקשים ביותר. הממשלה חזקה על לעולות הקונסטרוקטיביות ביותר שלנו. תחנת הנסיונות ברחובות לא הוכנסה לתקציב זה, ונמצאת ללא בעלים. לא יתואר שהממשלה לא תדון בזה, כי אחרי קבלת התקציב, תצטרך בין כך לתקציב מהררבה לענין זה. אני מציע לה לקצץ בתקציב החקלאות, ולכלול בתקציב את תחנת הנסיונות.

י. רוקח: מכוניות בחקלאות הן כמו מכוניות במיטרה; הן נחוצות לעבודה עצמה. אני מציע לא לקצץ במכוניות במשרד זה.

מה יהיה המצב בקטגוריה החקלאית במקורה ישראל? אנו עושים בעצם עבודה מכנית. מונהל מר"ם בקטר למקורה ישראל כמקט שנתיים, והוא מרמ נסתיים. תקציב זה אינו מספיק למשרד החקלאות. אני מציע לא לקצץ בתקציב, לשמור על המכוניות במשרד זה, ולדאוג ל"מקורה יתאל".

ד"ר א. גרנוח: צורת הדיון אינה נכונה. כשנדרשים במשהו שהוא קרוב ללבנו של מישהו, מיד אומרים לא לקצץ. החקלאות קרובה מאד ללבי; אולם, כל דבר הוא חשוב. אנו נחונים במצב כזה שאנו מוכרחים להוריד.

היינו בין אלה שלחמו כדי שהתחנה תועבר לממשלה. הדבר לא יצא לטובל עד עכשו. אמשהרלחונאים את עבודת משרד החקלאות לעבודת מחלקת ההתייבות של החוכנות; גם שם יש אטרט ומדריכים. התקנתה המוצעת ע"י שר האוצר היא רק ב-4%. אני מסכים להצעת שר האוצר, ומציע להתייחס לכל המשרדים באופן שווה.

שר האוצר א. קטלן: כשדוברי על מספר המכוניות, המברתי כמה מכוניות נוספים ישנם במשרד. גם מכוניות הנוסעים הן לעבודה. במשרד החקלאות אי אפשר לעבוד בלי מכוניות. יש הגזמה בדבריה על המכוניות, ולפעמים אטמים העובדים עצמם, הנוסעים במכוניות בשבת ושלג גיבה בזמן יכולת ודאית אוחם. אם כי בשעות שאחמפותעבודה. אם נוהל לשחרר חלק מהמכוניות, נוהל להעביר אותן למקידים הנדרשים המקבלים הלוואות כדי לקנות לעצמם מכוניות. אני מקווה שנצליח לקשות זאת. אני קרוב מאד למשרד זה, ואינני מציע קצוצים מנימוקי קואליציה.

ענין תחנת הנסיונות מדאיג אותי מאוד.
 לפני כמה ימים ידעתי היטב מה נעשה שם. כעת אינני בתוך העניינים.
 מוציאים עיזרות אלטים ל"י על תחנה זו. אני בעצמי הצעתי למסוד
 החקלאות לקבל את התחנה; המשרד לא רצה לקבל את התחנה בלי תקציב
 נוסף. בעיית התחנה אינה רק בעיית של כסף, אלא גם ענין של ריאורג-
 ניוציה. אנשים הקדישו לתחנה זו ימים ולילות. אני סבור שעל ידי
 כך יאני מקטין את התקציב של המשרד, אגיע עם המסוד לסדר בקשר
 לתחנה. אני מוכן לקחת את כל הכסף מהרזרבה בכדי לכסות את הוצאות
 התחנה. אם יחלבו שיקראו להסיר את כל-לחני ענין להפטר בענין זה.

בקשר למקרה ישראל מתחנל מר"מ עם
 חברת כ"ח, ובין משרדים יוניים בממשלה. הקצבתו כמה אלפי
 לירות בתקציב זה לבית הספר החקלאי במקרה ישראל. אני חוזר
 ומציע להקטין את תקציב מסוד החקלאות ב"י 65 אלף ל"י.
 על תחנת הנסיונות מוציאים 160,000 ל"י לשנה; סכום זה עלי בבקשה
 להקציב 60,000 ל"י. האתל מ"י יתן את השאר, מתוך שברור שאני
 אצטרך לתקציב את הכסף הזה. לכן, חשבתי שכדאי שמישהו יהיה אחראי
 על התחנה כולה. אני חושב שנתוצא לנו תחנה מרכזית, והתחנה
 ברחובות זכאית להיות התחנה המרכזית.

י. רוקח: בסעיף ראשון ר"ל ד"ל 512 עובדים
 ובתקציב הקודם היו 435 עובדים. האם עלי להבין ש-77 עובדים
 נוספו?

שר האוצר, א. קפלן: כן, לטי הצעתי, יהיו 67 נוספים ולא
 77.

מ. זגני: כל העובדים הנוספים לא נכללו בתקציב
 במשכורת ינתית מלאה, אלא הנוספו את
 הסכומים לרשימה, מתוך הנחה שאנשים יעבדו לא מראשית אמריל.

א. הרצפלד: אני רואה שרוב חברי הוועדה אינם רואים
 לנגוע
 הודעתו של שר האוצר בנוגע לתחנת הנסיונות. את לא יגמור את הענין
 כעת, עלולה תחנת הנסיונות להתר. אני מציע לא להגדיל את תקציב
 המשרד, אולט נכלול בתקציב את תחנת הנסיונות.

א. מ. גניחו במקי: על לנו להיות זהירים בקשר לתקציב משרד
 זה. ישנו בית ספר חקלאי, כדורי,
 העולה למדינה בסכום של 46,000 ל"י לשנה. אני יודע שבית ספר זה
 חשוב מאד. אולם, יט שורך לדאוג לבית ספר חקלאי דתי. אני מציע
 שנתקבל החלטה פרינציפית, שוועדה מבקשת את משרד החקלאות לגדוק
 את יכולים בגבולות התקציב להבין בית ספר חקלאי דתי; אם אי אפשר
 לעשות זאת בתקציב של השנה על המשרד להתכונן להקטן בית ספר חקלאי
 דתי בינה שבאה.

איו"ר ד.ש. מנקם: לא נוכל להכנס לדיון מפורט על כל
 הפרטים, את אננו רוצים להביא את התקציב
 בזמן. דבר זה אינו מתקידנו, ועלינו להחיות באסון סכני למשרד
 ולאוצר שדקו את הסכומים. אינני אולי היחיד האומר על נכונות ענין
 לקצץ את התקציב בדרך כלל, אולם הרוב סבור אחרת.

אני מכיר את בית הספר החקלאי במקרה
ישראל, ואני חושב אותו לאחד הטובים שלנו, מאחר שהענין כיום סובב
אני חושב שאחד הנכסים שלנו הוא מר קראוזה, המחזיק את בית הספר הזה.
מוטד זה צריך עשרות אלפים לירות לקיומו. אני מציע לאשר את הצעת
שר האוצר, בהנחה שתהיה בדיקה טנימית ביחד עם המשרד, כדי להחליט את
הדברים לצרכים והאפשרויות. בקשר לתחנת הנטיונות, אני מציע לרשום
את הודעת שר האוצר, שתקטינה כל ההכנות כדי להכליל את ההצעה הזאת
בתקציב בתקופה יותר מאוחרת במסך השנה.

אשר להצעתו של מר גניחובסקי בקשר לגבי
חקלאי נוסף, אני חושב שלא ועדת הכספים יכולה להחליט על כך, אלא
משרד החקלאות. אפשר לטוב ולברר את הדבר ביחד עם המשרד.

א. הרצפלד: אני רוצה שתגמר הפרשה של מקרה ישראל,
כי המצב הוא בלתי נאה.

ד"ר י. בדר: האם שר האוצר יכול להבטיח שתהיה ליזמים
יוצאים מהכלל לא יהיה תקציב נוסף במשך
השנה?

שר האוצר, א. קמלן: אני אשתדל שלא תהיינה הוצאות נוספות, כי
אני רוצה לאזן את התקציב; אולם אינני יודע
יכול להחחייב.

י. רוקח: אני מבקש לרשום לי הסתייגות; אני מציע
להוסיף 12 ל"י להדרכה בקשר למקרה ישראל.

ס. נפתלי: אינני חבר שיש להכניס הסתייגויות במקום
שישנה הסכמה כללית של הוועדה. אני מציע
ש"ר הוועדה יזכיר שמטילים בענין מקרה ישראל.

ד ל כ ו ט : הוועדה קבלה את הצעת שר האוצר להקטין את
תקציב משרד החקלאות ב- 65,000 ל"י.
יוצר הוועדה יזכיר בכנסת שמטילים בענין מקרה ישראל, ושהוצאה נכונה
מטרים בתקציב משרד החקלאות להחזיק בית ספר זה.

חבר הוועדה ב. רפפורט טומר ליצמו זכות
להסתייגות, ומציע להוסיף יתוך הכלל 75,000 ל"י לתקציב המשרד.

חבר הוועדה י. רוקח יתור על הסתייגותו.

חבר הוועדה ד"ר י. בור הייר את הצעתו

מעל הפרק.

ג. תפוצת ההוצאות - המיזון לנטגטי המלחמה:

שר האוצר א. קפלן:

קצתנו את תפוצת המסרד הזה, ולכן אינני מציע קיצוצים בהוצאות עם סבלת הארנונה

נצטרך לדון על המסרד.

היו"ר ד.צ. סנקס:

אם המסרד לא ימשיך למטל בנתינת מצויים, אפשר לחסל אותו, ולהעביר את הפונקציות הקיימות למשרדים אחרים. אם המסרד לא יקבל אפשרות למלא את הפונקציה שלו, יי לחסל אותו. אנו חייבים למצוא את אלה שמבלו מסרד זה עשה, עבודתה המלהחשובה. קראתי דינים וחשבונות על הדברים שהוכנו אבל על זה נדון בקיר עם הארנונה, כי בתקיים אין מצויים. לעת עתה אני מציע להשאיר את המצב לפי הצעת שר האוצר.

א.מ. גניחבטקי:

א.מ. גניחבטקי: אני מדבר על אנשים שמבלו סבל קשה. אני משתומם על שאנו דוחים זאת עד לקבלת חוק הארנונה. אינני יודע אם תהיה ארנונה ואיך היא תהיה, אולם ברור שיהיה מסתור, בינתיים אני מציע להוסיף למיזון עוד מאה חמישים אלף לירות.

ד"ר א. גרנות:

בטעם הקודמת הצעתי לדחות את המסיף. אין צורך במסיף זה. אינני יודע משהו על הדבר לא נעשה. הייתי מציע לקבוע לפחות תאריך אשר בו נוכל לחסל את המסרד. ביטוח שערבה הפחתנו את התפוצה הזו. למי שרד זה אין מה לעשות ושוב מתיק מנגנון. אני מציע לדרוש מהממשלה לקבוע תאריך שבו יוחלט על עתיד המסרד, או שיוחלט להעביר את האנשים למשרדים האחרים. המעולות שצריכות להקטין ע"י מסרד זה תפסינה בצורה אחרת ע"י הממשלה.

ג. רטנור:

אני מציע להשאיר למסרד זה רק 37,000 ל"י. מסרד זה סמל חלק מחסידי מסרד המסד, וחלק ממשרדים אחרים. כשנדבר על מסרד המסד, אציע להגדיל את תפוצתו, לא על חשבון עבודה. אני סובר שצדד זה אריך עוד 37,000 ל"י להפול ולהעברתו למסרד המסד. לא יכולים להיות מוסדות אחרים לעזרה מוציאלית. את המרות בקשר להצעותי אגיש לוועדה.

ד"ר ז. בדר:

זהו תפוצה של חמיכות של 107,000 ל"י. אינני שולל את הצורך בחמיכות א למרות זאת ישנו מעינים להלוואות קונטרולטיביות בארבעה או חמישה מקומות שונים. אני בעד החמיכות של 107,000 ל"י. אולם, כדי לחלק את הכספים האלה דרושים לנו עוד 23,000 ל"י. כלומר, סכום של 30 ל"י שאנו מקציבים לחמיכות אלו, אותו מוצאת לצרכי חלוקה. שאלתי את ד"ר ברגמן מה האוצר מכיר במוסדות הילנטרוטיים הדורשים טריבילגיות למס הכנסה, או מה המינימום והמקסימום של ההוצאות. ובכן, האוצר קומד על כך שהוא אינו מכיר בהוצאות אדמיניסטרטיביות של אישון החסידי מה שיותר קשה מתלוקתו וגם חלוקת הכספים, של יותר מארבעים אחוז. ד"ר ברגמן הוסיף והתאר שגישת האוצר לעניינים אלה היא מתיקת לבת מאד.

זוהי דוגמה לאי עקביות. אני מציע להקטין את הקציב המשרד ב-27,000 ל"י. אפשר למצוא עבודה לעובדי המשרד במשרדי ממזלה אחרים. אני מציע להקטין בעקר את הרזרבה של המשרד.

י. רוקח: אני מציע להשאיר בווקציב משרד זה 125,000 ל"י, מחוץ המגמה שטר נראשון באוגוסט יחוסל המשרד. יש לנתח למשרד זמן ויחווה כדי להעביר את האנשים, וכו'. אני מחייב את המעולות שנקשרו ע"י המשרד. אני מציע שעבודת המשרד תועבר למשרד הפעד, בצורה קונסטרוקטיבית, כדי שמשרד הפעד יחן לאנשים הלוואות. אין צורך להוזיק משרד שלו לדבריו אלה.

ט. נטחלי: החישוב של ד"ר בדר אינו נכון. משרד זה לא מטל עד עכשו רק בכספים שחולקו, אלא גם בעבודות הכנה לחסלומים מהארנונה. אני מציע כרגע לא לחסל את המשרד, אלא לקבל את הצעת האוצר ענין זמני, ואח"כ לדבר על ריאורגניזציה בקיור עם הארנונה. אח"כ יהיה צורך לחסל בצורה חסלומי ופיצויים. אני יודע שיטנט אנשים רבים שנטגשו ע"י המלחמה וחרט קבלו כל פיצוי. אי אפשר להחליט על חיסול המשרד הזה דרך אגב. אולם, אנו צריכים להתחייב כלמי עצמנו לגמור את הארנונה.

היו"ר ד. צ. פנקס: המדינה לא יצאה ידי חובה כלמי הפובלים מנזסי מלחמה. אנסי הכמה קבלו משהו. שמענו שמעריכים את סה"כ של הנזקים ב-13 מיליון ל"י. אני חושב שסכום זה הוא מוגזם, אולם, עובדה היא שיטנט מיליונים רבים שהמדינה חייבת לשלם. הנזק שאנשים סבלו בזמן המלחמה צריך להיות נזק הכללי. מי שסבל נזקי מלחמה אינו חייב לקבל את הפיצוי כצדקה, אלא, מגיע לו לקבל פיצויים. צריך לתת למשרד זה אמירות לעשות את עבודתו עד יוברר ענין הארנונה. אני מציע להעביר את הארנונה למשרד זה. אם בזמן שחבוא הארנונה נצטרך לעשות הרחמה והערכה חדשה, יפלה לנו הדבר ב-300,000 ל"י. אנשים ישבו וסכינו תיקים למני כן, ואינני רוצה אח"כ יצטרכו אחרים ליבת ולעשות טוב את המלאתה. יש לדחות את ההחלטה על חיסול משרד זה עד לבירור ענין הארנונה. אני מקבל את התאשון באוקטובר כתאריך סומי שבו יחלחל איך לחלק את הפיצויים לאנשים. היינו צריכים לקבל את הצעת מר גניחובסקי, אולם, אני מתנגד לה, כי אני יודע שקבלתה תדחה את ענין הארנונה טוב.

ד"ר א. גרנות: האם אפשר לקטור את ענין הארנונה עם סידור חדש של המשרד לנטגטי מלחמה?

היו"ר ד. צ. פנקס: כן.

ד"ר י. בדר: אם נקבל ארנונה, יהיה צורך גם במנגנון נוסף להערכת החומה והגביה, ולחלומים למרות זאת שאין לי רושם שנוכל לשלם את החלומים כבר בינה הרחשונה. הרי צריך לרעוג למנגנון שיבצע את החלומים. אינני רוצה קטר בין המשרד זו בקטר לארנונה לבין המשרד הזה. במשרד זה אני רוצה סכום של 27,000 ל"י הוצאות לתלוקה של 107,000 ל"י. יתם זה אינו מואים, לפי דעתי.

האם שר האוצר איננו חושב שאפשר להגביל את תקציב המסרד הזה כרגע? כשתהיה הארנונה, האם חשני איננו סבור שיהיה תקציב סיוחד של הוצאות על חשבון הארנונה, בדיוק כשם שיהיה תקציב סיוחד של הכנסות מסע"ף זה?

י. רוקח: לאיזה מסרד שייך ענין הארנונה? בכל מסרד ישנו ענין של טיפול בגבייתם ופנ', וטר הדמות אינו מתעסק בעניינים אלה. אג" חושב לעבודת המסרד הזה צריכה לעבור למסרד האוצר.

א. הרצפלד: את שאלת המסרד הזה קוטר"ם באופן יסיר עם בעית הארנונה. לכן, אג" טציע להשאיר את שאלת המסרד פתוחה כרגע, ולחכות לתוצאות הדיון על הארנונה. האם שר האוצר והיו"ר סבורים שנוכל לסיים את ענין הארנונה עד אוקטובר?

שר האוצר א. קפלן: שאלו אותי אם אג" סוכן למסרד את הארנונה למסרד זה; דעתי הפרטית היא שג"י אפשר. כי המסרד הזה אינו פטוגל לכך. כיון שהטמלה הזאת עוד טרם נידונה, אג" טציע לקבוע זמן עד אוקטובר. עד אז נצטרך להחליט על הארנונה, ועל גבייתה. היכב העובדים במסרד הזה אינו מתאים לכך. ברגע זה נעשית פעולה טובה ע"י המסרד, הולם היא נעשית בצורה של גטילות חסדים ועזרה סוציאלית. עלינו לאטר את התקציב המוצע באופן זמני עד אוקטובר, ואז תבוא שאלת הארנונה לכנסת.

היו"ר ד.צ. פנקס: אין טפק שהכונה הכללית היא לטלס-פצויי טלד"י. טלחטה. איננו רוצה לפחוק את המסרד הזה, אלא להחליט מה יהיה איתו באוקטובר. אם נצטרך להעביר את הפקידים, נעביר אותם ביחד עם תקציביהם למסרד אחר.

ס ל כ ו ם : הועדה קבלה את הצעת האוצר להשאיר את תקציב המסרד לנפגעי המלחמה בסכום של 150.000 ל"י, על מנת שהועדה תחזור לדון בכאב המסרד ובתפקידיו באוקטובר, כאשר יוחלט ענין הארנונה.

חבר הועדה ב. רפסוד נוסר לעצמו זכות להסתייגות, והוא טציע להשאיר למסרד זה רק 37.000 ל"י לשם חיסולו.

חבר הועדה ד"ר י. בדר נוסר לעצמו זכות להסתייגות ומציע להעמיד את תקציב המסרד על 120.000 ל"י.

ד. תקציב ההוצאות - המסרד למסרד ותעשייה

שר האוצר א. קפלן: מתגלה בעת דיון על ריאורגניזציה של המסרד הזה, ואולי גם על שנויים בקטר לסר. בקטר למסרד זה ישנן טתי בעיות עקויות: א) הגברת היצוא; ב) הגברת התפוקה. איננו טציע כע" כל שנויים, פרט לשנוי אחד, והוא הקטנת ההוצאות הארגוניות ב-4.000 ל"י. יתכן שנגבוא לוועדה בהצעה להעביר סכומים מסמרד למסרד, הולם לא כרגע. אנו טחמשים את הדיון לכך.

ד"ר א. גרנות:

אינני רוצה לנגוע במטלה של סידורים חדשים במסמלה. ס"י זה למצא במצב קשה מאד, שנוגע לחלק חשוב של הכלכלה. אם כי שר האוצר הוא באופן יסטי אשר של המסרד הזה, אי אפשר לדרוש ממנו, מבחינה פינאית, להקדיש את תשומת הלב הדרושה למסרד זה. אני מציע שועדת הכספים תעמוד על כך שיהיה סידור מחדש של המסרד, ושתעבנה לו הסמכויות המתאימות לו. אני מציע שנקבע זמן אשר בו תצטרך הממשלה לסיים את הצעותיה בקשר למסרד זה, ושהדבר ייאסר בכנסת, מאחר שיסנו חוג של אנשים הרואים מאד לגודלו של מסרד זה.

ב. רפפור:

אני מציע להוריד מתקציב מסרד זה 58,000 ל"י. אינני רוצה שיחשבו שאיננו מחליטים במידה רבה את המסרד הזה ואת פעולותיו. אילו המסרד היה מוציא כספים לדברים אדמיניסטרטיביים, לא לפעולות, יכול להיות שהיינו מציעים הצעה אחרת. לדעתו, יש הבדל לקצץ כרגע בתקציב זה, עד שיחליטו על ריאורגניזציה במסרד. לפי המצב הקיים של המסרד, אני מציע להוריד 57,000 ל"י.

י. רוקח:

אני מציע למחוק את המעיף הזה. ייתכן שיש לממשלה תוכניות להקמת מסרד למסרד ותעשייה; אולם, במצב כזה מוטב למחוק את המעיף.

א. בן-אליעזר:

היתה לי במקרה הזדמנות לדבר עם פקידים בגוהים של המסרד הזה. אט בשורה את פעולות המסרד ותפקידיו, נגיע להסקנות כוחניות לכת. המסרד הזה אינו מטלא את תפקידיו, ואינו יכול למלא אותם בהתחשב עם היחס אליו. הייתי מצטרף להצעת שר רוקח לבטל את המסרד, כי מסרד זה, כפי שהוא קיים היום, הוא רק פיקציה. אמנם יושבים עם כמה אנשים, אבל קשה להגיע לדברים מסוימים, כי הסמכות היא תמיד בידי מסרדים אחרים. סו האוצר אינו יכול לתת למסרד מה הרבה מוטב, וגם לו היה גותן לא היה זה מינה את המצב, בגלל הסמכויות הטענות שניתנו למסרד. אין טעם להוציא 236,000 ל"י שאינם מביאים תועלת. אנו נוהגים חטיבות רבה להודעתו של השר בקשר לסנוליים העוטדים להיעשות במסרד זה. ריאורגניזציה של העבודה תדרוש פעילות גדולה יותר ותקציב טובה לבטל. אני מוטב שיש לבטל את המסרד הזה, ולדון בענין זה שוב כשהממשלה תבוא בתכנית להקמת המסרד מחדש.

היו"ר ד.צ. פנקס:

אם תחשב להצעת שר האוצר על 236,000, היא תהיה טלונה בהודעה שעומדים לפני ריאורגניזציה במסרד והגדלתו, תוך 3 חודשים, עד הואטון באוקטובר.

ס י כ ו ם :

הוועדה קבלה את הצעת האוצר להמאיר את תקציב המסרד למסרד ותעשייה בטכום של 236,000 ל"י, בהנחה שעד ה-1 באוקטובר תעשה ריאורגניזציה של המסרד, שתביא בעקבותיה את הגדלת המסרד בהתאם לתפקידיו.

חבר הוועדה ה. רפפור שופר לעצמו זכות להסתייגות, ומציע להוריד מתקציב המסרד 53,000 ל"י.

חבר הוועדה י. רוקח שופר לעצמו זכות להסתייגות, ומציע למחוק את תקציב המסרד.

חבר הוועדה א. בן-אליעזר שופר לעצמו זכות להסתייגות, ומציע למחוק את תקציב המסרד.

רט.

ה. תקציב ההוצאות - מסדר האספקה והקיצוב:

היו"ר ד.צ. זנקס : היות ונוסא זה הוא קשה, אני מבקש את החברים לא להכנס להערכה כללית של המסדר, אלא להגיש הצעות. האוצר מציע להקטין את מספר העובדים הנוספים ב-23 איש, את ההוצאות האירגוניות ב-25,000 ל"י, את הפעולות ב-15,000 ל"י בערך, ואת הרזרבה ב-8,000 ל"י. ס"ה ההקטנה שהאוצר מציע היא - 75,000 ל"י. כלומר, לפי הצעת האוצר ישאר במסדר זה סכום של 1,375,000 ל"י.

ב. רפטור : אני מציע להעמיד את תקציב המסדר על 950,000 ל"י.

י. רוקח : אני מציע להוריד 200,000 ל"י מתקציב מסדר זה, ולהעמידו על 1,250,000 ל"י.

ד"ר י. בדר : אני מציע להעמיד את תקציב המסדר על 1,100,000 ל"י.

א. ס. גניחובסקי : במסדר זה יש נוסח מיוחד שאינו נמצא בכל המסדרים האחרים. מה פרוש "לשכת הסר"?

שר האוצר א. קפלן : אני סוכם לשנות את זה, ולתקן את הטם.

י. רוקח : האם כל העובדים כבר עובדים במסדר זה?

ד"ר א. גרנות : האם לא כעת הזמן לגבש החלטה בקשר ל"חשבונות המסחריים"?

שר האוצר א. קפלן : יש טעיה מיוחדת בענין זה.

ס. זנגי : למעשה האנשים הנוספים עברו כל הזמן על ספן החשבונות המסחריים. אנו התנגדנו כל הזמן לכך שאנשים יקבלו מסכורות מהחשבון המסחרי. לכן הסכמנו שאנשים אלה יקבלו את מסכורתם מהתקציב הרגיל, מבחינה תקציבית אושר הדבר בכנסת. בדו"ח של מבקר המדינה מדובר על 130 איש שקבלו את מסכורתם מהחשבון המסחרי. אינני בטוח אם בסוף מרץ היו 130 איש כאלה; הדו"ח הוגש בסוף דצמבר. בהתחלה היו ויכוחים בינינו לבין המסדר בקשר לגידול המנגנון. היה גידול ב-800 איש, ולא יכולנו לתת מיד מינוי, כי צריך לעביר זמן מסוים עד שרואים אם האיש מתאים לתפקידו. המסדר לחץ על כך שיתקבלו בטופן זמני אנשים על ספן החשבונות המסחריים. בסוף השנה לא נצאו אף איש המקבל את מסכורתו מהחשבון המסחרי. המסדר דרש 900,000 ל"י כתקציב למסכורות; אנו הקצבנו פחות, כדי שיטאר סכום יותר גדול לסוכמיליות. החשבון המסחרי מתגהל במסדר האספקה לחוד. ישנו סכום קבוע שהמסדר יכול להחזיק אצלו, ואת השאר עליה להעביר אלינו.

ט.ט.

א. מ. בניחובסקי : כיון שמטרה זה סובל מליכוי פקידים - לא פקחים אלא פקידים אדמיניסטרטיביים - וכיון שאני בטוח ששוב יתקבלו פקידים למשרד זה, אני מעוניין שהועדה תחליט שטום פקיד לא יתקבל במשרד זה בלי הסכמת האוצר.

פ. נפתלי : אני מסכים לקו הכללי שתפקיד הועדה, וביחוד תפקיד היו"ר, הוא לעזור לאדמיניסטרציה של האוצר. אני מתנגד לזה כאשר אומרים את הדבר רק בקשר למשרד אחד.

היו"ר ד.צ. פנקס : כמשרד האוצר דובר על הרפורגניזציה של המשרד למסחר ותעשייה, ועל העברת סמכויות למשרד זה, הבנתי שרפורגניזציה זו תלווה ברפורגניזציה של משרד האספקה והקיצוב, ע"י העברת סמכויות ומנגנון ותקציב למשרד המסחר והתעשייה.

ד"ר א. גרנות : הצעתי בזמנו שנקבל דו"ח של שר האספקה והקיצוב בקשר לחשבונות המסחריים. אינני יודע לאיזו ועדה צריך דו"ח זה לבוא, אולם על כן אפשר להחליט. אני מציע ששר האספקה יסור דו"ח על הפעולות הגעסות בכסף זה. כן הצעתי בזמנו לבקש את מבקר המדינה לבדוק את החשבונות האלה, ואני חוזר על הצעתי.

היו"ר ד.צ. פנקס : אני מציע לבקש את מבקר המדינה להגיש לנו דו"ח על החשבונות המסחריים של משרד האספקה. כן אני מציע שתתקיים ישיבה משותפת של ועדת הכלכלה וועדת הכספים, אשר בה יתבררו קווי הפעולה של המשרד בענין זה.

ב. רפפור : אני מציע להגדיל את הסובסידיות הנמנות ע"י משרד האספקה במיליון לירות מצד ההוצאה.

ד"ר מ. טנה : אין אנו ספריסים דבר מהתקציב לקרן הוצאות, כל הסכום מאוזן מטני הצדדים. בארצות אחרות אשר בהן מקציבים סובסידיות, ספריסים תוספת של 3-6 אחוזים של התקציב. את שני המיליון האלה שמקציבים כעת, הטילים בעצם על מצרכים אחרים. אם נקח מתקציב של חמישים מיליון ל"י 2% למטרה זו, אינני חושב שיהיה זה טכום גדול מדי. מחיר הלחם כאן הוא יקר פי שנים מאשר באנגליה. עלינו לעשות מאמצים כדי להוזיל את מחיר הלחם ומצרכים אחרים. ההקצבה היחידה הניתנת כעת היא ללחם. לכן אני מציע לפצוא בתחומי התקציב הזה מיליון ל"י נוספים למטרה זו.

ד"ר י. בדר : אני מציע להסיל על המטלה להביא לוועדה הצעת חוק בענין זה, וסנכיד באי-החוקיות סמטי היתר וההכנסה מקנסות ורסיוגות וכו', יכנסו למקומות בלתי סתאימים בתקציב. כן אני מציע שבמשרד לוועדה זכות להחליט על הענקות להוזלת לחם, ולתת למשרד האספקה והקיצוב אטראי ביניים עד שהדבר יוחלט בכנסת, של חצי מיליון ל"י. עלינו לחייב את המשרד שכל העסקים המסחריים שלו יהיו נושא לפנקסנות סטרדית מפורגנת ונסודרת, ושפנקסנות זו תובא לכנסת בציגורות הפתאימים מידל שנה בשנה.

י. רוקח :
אם חשבונות אלה נכנסים לתקציב, אני לורט פרוט בקטר אליהם. אחרת אפשר להוציא את החשבונות מהתקציב, מטובי הצדדים. אני מבקש שנקבל את הפרוט על סבי מיליון ל"י; אם לא נקבל את הפרוט, אני מסתייג על 100,000 ל"י, כדי שתהיה לי אפשרות לדרוש את הדבר בכנסת.

סר האוצר א. קפלן :
על הצד החוקי של החשבונות, דברתי בישיבה הקודמת. טרם הספקתי לבדוק את הדבר, אבל אני מבטיח להודיע לכם. בכל העולם חלק גדול מההכנסות אשר מהן מוציאים סובסידיות הוא מהחשבונות המסחריים, בכל העולם היה תפקיד הסובסידיות להוזיל את מחירי המוצרים, ולא להוסיף שכר עבודה. במילה שהפיקוח על השכר ירד, יורדים סכומים מהסובסידיות. תוספת סובסידיות בטוב הקיים כיום, פרוטה הגברת האינפלציה לדעת. אם נדבר פעם על הפוליטיקה של הסובסידיות אסביר את הדבר לזעדה. אין אפשרות לעשות תקציב מיוחד בענין זה. דבר זה תלוי בארצות שמהן נקבל היטה למשל, ובמחירים ששלט. אנו משתדלים להגיע להורדה ולסנצור יזציה. כמות הלחם הולכת וגדלה.

הי"ר ד. צ. פנקס :
לפני שנחליט אם לא צורך בחוק, כפי שמציע ד"ר בדר, ביקשתי את סר האוצר להגיש לנו את הביטוח החוקי לפעולות הנעשות בגבולות של החשבונות המסחריים של המסדר. אני מבקש את ד"ר בדר לדחות את הצעתו עד שנקבל את המסדר. אני מבקש את האוצר לדאוג לכך שימסור לנו דו"ח על החשבונות של השנה הקודמת.

ד"ר י. בדר :
אני מציע להוריד את הסכום ב-500 ל"י.

ד י כ ו ם
הועדה קיבלה את הצעת האוצר להעמיד את תקציב מסדר המספק והקיצוב על 1,375,000 ל"י.

חבר הועדה י. רוקח שומר לעצמו זכות להסתייגות, ומציע להעמיד את הסכום הכולל של המסדר על 1,250,000 ל"י.

חבר הועדה ה. רפפורט שומר לעצמו זכות להסתייגות, ומציע להעמיד את הסכום הכולל של המסדר על 950,000 ל"י.

חבר הועדה ד"ר י. בדר שומר לעצמו זכות להסתייגות, ומציע להעמיד את הסכום הכולל של המסדר על 1,100,000 ל"י.

בקטר לחשבונות המסחריים של מסדר המספק והקיצוב, להעבקות להוזלת המחירים של המוצרים, בתקבלה הצעת האוצר להעמיד את הסכום על 2 מיליון ל"י מצד ההוצאה ומצד ההכנסה.

חבר הועדה ב. רפפורט מציע להעמיד את הסכום על 3 מיליון ל"י בקרוב, ושומר לעצמו זכות להסתייגות.

חבר הועדה י. רוקח מציע להעמיד את הסכום על 1,900,000 ל"י, ושומר לעצמו זכות להסתייגות.

חבר הועדה ד"ר י. בדר שומר לעצמו זכות להסתייגות, ומציע להעמיד את הסכום על 1,950,000 ל"י.

רט.

כן מציע ד"ר בדר שהמסמלה תכניס הצעת חוק בענין זה שלפיה כל ההכנסות מססי היתר, מקנסות ומדמי רשיונות יועברו להענקות לסובסידיות למצרכי מזון חיוניים, ולשסור לוועדת הכספים זכות להחליט על הענקות להוזלת הלחם אחרי שהחוק יתקבל בכנסת.

1. תקציב ההוצאות - מסדר הנוכח:

ס. פרסיון:

כמה גורמים אובייקטיביים גורמים לגידולו הפתאמי של תקציב החנוך והתרבות, מהם כמה שהכנסת והמסמלה נתנו את דעתן עליהם, וקבלו את הדברים בתור הצעות למבנה חיינו בארץ, ובתור יסודות לתקציב הכדינה, ומהם נגרמו מסום היסח דעת של המסמלה, ובמסגרת החסור של היום, אנו צריכים לבדוק את שניהם, כדי להגיע לידי כך שלא תיגרסנה תקלות במערכת החנוך.

בוזוני לאיין כמה גורמים: א) העליה

ההולכת וגוברת; ב) מספר הזרמים; ג) גילויי חוק חנוך חובה. על היסוב, על אזרחי המדינה, על המסמלה ועל הרשויות המקומיות, מוסלת אחריות רבה ותקציבים גדולים בענין זה. ישנם דברים הצובעים מתוך הנחות אלו, וגורמים לגידול סלאכותי, או יותר נכון, ניפוח, של התקציב, אנו מוציאים מספים וביים, גם בעוים הגדולות, ובייחוד במקודות ההתיסבות, ע"י כך שכתות הניבנות ע"י חברות הסכון השונות הן תמיד מכוונות להיות גם יחידות זיור, והן קטנות מדי. אנו מבוזזים כסף כפול, כי בטקום להסתמש במורה אחד, מיתכסים בסבי מורים בכתות אלו. בעצה שאנו קובעים בתקציב הפיתוח מספים וביים לדיו, אנו מוכרחים לדאוג לכך שהכנינים הצבוריים שייבנו, יהיו בהתאמה לדרישות הפדגוגיות. ברור שלא נוסיב בכתה אחת יותר ילדים משמותר לפי הדרישות הפדגוגיות. אנו מוכרחים לדאוג לכך שמתוך תקציב הפיתוח תיבנה כתות, ובייחוד בהתיסבות החדשה, בצורה המתאימה.

ישנו עוד דבר אחד, המספיע על התקציב

שלנו במומן יוצא מהכלל, והוא מספר הזרמים. אנו כל למסור למי שיבקש זאת, את הסטטיסטיקה של פחלקת החנוך ושל פר בקי. סטטיסטיקה זו מוכיחה שגם בערים, ולאנו דוקא מסום חסור בנינים, נמצאות כתות שבהן יש פחות מ-13 ילד. המסמלה בורשת לא להמשיך בשגור, ולהביא תמונה מן הדברים, כי יתכן שמבוצים פה כמורים גדולים.

גילויי חוק חנוך חובה בסגה הכליטית

לעצמאותנו, מסיל עלינו אחריות מסויסת. אנו מוכרחים לדאוג לסדור ולביצוע של הדברים האלה.

יש דברים שעליהם איין אנו מדברים, והם

עלולים להיות גורמים לתקלות. המצאת ילדים לסיבה שניה או שליטית, היא גורם חשוב. אחוז הילדים הנסארים יותר סיבה אחת באותה כתה הוא גדול, וכגיע ל-20%. ילדים אלה אינם מפברלים או פרובלמטיים, אלא ילדים נורמליים, שתנאי חייהם, העוני והצפיפות, גורמים לכך שהם לא יוכלו להתקדם בד בגד עם ילדים אחרים, הגרים בתנאים אחרים, וסאוריהם עומדים על רמה תרבותית יותר גבוהה. יש ילדים שבמורים שנתיים לא רק בכתה אחת, ויש ילדים שעוזביה. זוהי סכה גדולה, הקייסת בעלנו באחוז גבוה יותר מבארצות אחרות. יש כ-13,000 ילדים כאלה, כלומר, 350 כתות. הדבר גורם לניפוח בתקציב, ולטבל ללא צורך. דבר זה מספיע על התפתחותם העתידה של הילדים ושל איי הארץ, כי יעילותם של ילדים אלה אח"כ מוסלת גספק, והנו מרגישים זאת, גם בצבא וגם בחיים המעשיים של הארץ. אנו חייבים להסב לדבר זה את כל ותסומת הלב שהוא ראוי לה. דאגה לכך תהיה לטובת הילדים והתקציב כאחד.

דבר אחר שמספיע על תקציב החנוך באופן ניכר, היא העובדה שמורים וביים עובדים במסרות חלקיות. מתוך 7,000 מורים, ישנם אצלנו כ-4,000 מורים חלקיים, מאן 3,000 מורות. המסרות החלקיות האלו מקבלות את תוספת היוקר המלאה, מה שמספיע על התקציב בטכום ניכר, ומאבל בענין מבחינה תרבותית באופן איום. מורה רגיל עובד 30 שעות; מסרה חלקית טעטיקה את המורה רק 24 שעות. בשנת 1929 היה חוסר עבודה, ואטרו על עבודת הזוגות. הפסדה היתה שהמשה תעבוד 24 שעות לשבוע. עכשו נהני מרכז המורים בענין זה, ודורש שימשיכו לעבוד עבודה חלקית להוראה. אנו טובלים ממחסור במורים, והתנאים האלה מחבלים בצרכים; אילו היו כל המורים העובדים עבודה חלקית עובדים לעבודה מלאה; היינו חוטכים 700 מסרות. ישנו גורם חשוב מאוד המעכב את הדבר. אילו הליטם מקבליים את דעת הנשים בדבר הפרדת החשבונות לל האשה העומדת מאלה של הבעל, היינו מוצאים את הפתרון למאלה זו. היום לא כדאי לאשה ללכת לעבוד. יש לדאוג את הבעיה הזו גם מבחינה תקציבית וגם מבחינה תרבותית. מורים נאחזים בזה שמפסד לעבוד 24 שעות, ואין חוקה האומרת את זאת. הדבר כדאי להם, כי בשש השעות הנוספות הם יכולים להרויח בגוף התרבות טכומים הרבה יותר גדולים. מן ההכרח לדבר על הנאי העבודה של המורים, ולא להתנכר לעובדות אלו, המקשות עלינו גם מבחינה תרבותית וגם מבחינה תקציבית.

הלימי רואה לקמוד על ההבדלים המעשיים וקל ההתנכרות לחוק חנוך חובה. אינני רוצה להאשים מאן מישהו, אולם, זוהי המציאות. יש כ-15,000 ילדים בגיל 5 השנה בארץ. מספר זה אינו כולל את הילדים במחנות. מתוך מספר זה, 8,000 ילד נמצאים בחל"אביב; בכל הקרים והמושלבות הגדולות יש עוד 4,000 ילד בגיל זה. 6,000 ילד נמצאים בערים נטושות, במחנות התייבות, וכו'. לילדים אלה דרושות מינימום עוז 200 כחות; כל כחה עולה 1,600 קודם היה 1,400 אולם. עם הקלחת המסחרות של המורים, קלה המנום. אל תשלו את עצמכם: אם תעלו את מסכורות המורים, תצטרכו להעלות את מסכורות הגננות והמורים התיכוניים והאקדמאים למטה באופן אנומני. אנו אינכם רואים בכל חישוביכם את הדברים האלה. רק לכותו אלו יהיה צורך ב-320 אלף ל"י, פרט לילדי העולים. המדינה מטוחמת בצדון סמוצט ב-48 במסכורות הגננות והמורים. לטי חישוב מתימטי משום, תוכלו לראות שהוצאות המדינה רק לגנים תפלינה למיליון ומאתיים אלף ל"י.

הועדה מוכנה להסתפק בהעלאת של 105,000 ל"י במקיף זה, לילדי עולים. אני דורשת יותר ממספר זה שהועדה בקשה להשמיץ באוזניכם. עכ"פ, אין להוריד טרוטה אנו מדרישות האגף. דרישת האגף היתה להוסיף להכנס של 230,000 ל"י 105,000 ל"י.

היו"ר ד. צ. פנקס: לאיזה פרט בתקציב מתיחסת ההצעה, ומדוע לא צוין הדבר בתקציב?

מ. זגגי: המדובר הוא של רזרבה לבתי ספר עממיים וגנים להגדלת מספר הכתות, בקיור עם חוק חנוך חובה. בשנה שעברה היה סכום של 75,000 ל"י, ולא הגיע לבטוי של הוצאה.

ש. פרמיץ: ישנו מקיף "החזקה בחי ספר לישובי עולים" 500,000 ל"י. במקיף זה הינו כלולים המחנות. במחנות העולים נמצאים 18,000 ילד, מהם 4,000 נערים, ו-14,000 ילדים שחוק חנוך חובה מתייב אוחנו לחת להם חנוך. 4,000 מהם לומדים במסגרת התקציב שלנו. ל-10,000 נערים

אין בתקציב אף טרומה. אגף התנוך יודע את הדיבר, ואגרו מציע להוסיף, כי
אין אפשרות להוסיף לילדים במחנות התנוך, אם לא יהיו סגנים מתאימים.
הוא ירצה לומר, יתנו יתנו, אך אין להם אפשרות לשלוח אחרת, ואם יהיה
נגדו מסשט, ירצה לציג ממנו. בסכום של 500,000 ל"י אין סכום
מתאים לגיחול בתי ספר בכפרי עבודה, ובמחנות המעבר. יש להוסיף
לתקציב זה 68,000, וגם אז נתכפר למחנות.

ישנו פסיף "החזקה בתי ספר קטמיים של ערב".
בתי ספר אלה הם לנערים שלא ילמדו את חנוכה היסודי. הם חזוק מחייב
אוחנו להכניס את הילדים האלה למסגרת התנוך, לא ייתכן לקבוע 100,000
ל"י, בלי להתחשב במסטימטיקה ובמספרים. אני מציעה להוסיף כאן
84,000 ל"י. לפי חוק תנוך חובה, סכום זה צריך להיות את החתמות
הממשלה במסגרת המורים בספיף זה.

ישנו פסיף "החזקה בתי ספר לילדים ערבים,
כולל בוצוק וחוק תנוך חובה". מספר הילדים בבתי ספר אלה, גדל,
לפי החוק, פי שתיים. אי אפשר להתכפר לזה. יש להוסיף בספיף
זה 91,000 ל"י.

ישנו הכתיבה שחובה לכנסת, של חבר
הועדה ציולינג, בענין מסגרות המורים הערבים. הוא דורש את
התאמת מסגרות המורים הערבים למסגרות המורים העבריים. כשאנו
קובעים את התקציבים בטביל ילדים עבריים, אנו יודעים שיש לנו
שותף - הרשויות המקומיות, אצל הערבים, אין הרשויות המקומיות
משתתפות בהוצאות אלו. לפי חוק תנוך חובה, המדינה אחראית
במקום שאין עיריות, או שצריך להקים עיריות.

ברצוני להפב את השומה לבכם לכך שבנקודות
ההתייבות, בכפרים החדשים, וגם בכפרים ובשיכונני העולים, אנו
צריכים לדאוג לכך שיהיה תנוך חקלאי ומקצועי, וכל יתר הדברים
שהם הכרה בחינוך. דוקא בסעיפים אלה חפרים הפכומים המינימליים
כדי לבצע את זה. אני מציעה להגדיל את תקציב התנוך החקלאי
ב-5,000 ל"י; הוראת ימלמנה - 5,500 ל"י; תנוך גופני - 3,750
ל"י. אחרת אין לבצע את הדבר, אנו מוכרחים להתחיל השנה
את כל העבודה הזאת של התורה התנוך לילדים ונערים שלא קבלו
את התנוך היסודי, כדי שנוכל לחדור במסך הזמן לתנוך ילדים
פרובלימטיים. הסכום המינימלי שיש להוסיף לתקציב הוא
10,216 ל"י.

החזקה בתי סדר למורים, והשתלמות
מורים ומפקחים, וחמיכות בבתי ספר חינוכיים - כל הפעילים
האלה מוכרחים להיות מוגדלים. אני מציעה להגדיל את פסיף
החזקה בתי סדר למורים ב-35,000 ל"י; השתלמות למורים
ומפקחים - 16,000 ל"י; הגדלת בתי ספר חינוכיים וכיתות
המשך - 11,000 ל"י.

אל תחברו שבתאי לבקש 500,000 ל"י
בלי להתחשב במצב החמור של המדינה. לפי דעתי, גם סכום זה
אינו מספיק. עד עכשו מניתי 436,000 ל"י; אם נוסיף לסכום
זה, מס מקביל לקופת תוליות, ועוד דברים או מינימליים,
נקבל כ-500,000 ל"י. אני רוצה את הסכום הזה במינימלי,
אם כי הוא מוצע ע"י רוב הוועדה. מ-500,000 ל"י אלו, אני מציעה
להכניס 250,000 ל"י לתקציב זה, ולהתחייב להכניס את אותו
הסכום בתקציב 1951. גם תעשו את הדיבר הזה, ויחד עם זה,
אם תקבעו ש-3,000,000 ל"י בתקציב הפיתוח יוקדשו לבנינים
לבתי ספר ולגנים, גשר יהיה להגדיל איך שהוא את המצב החמור.
את הסכום של 3,000,000 ל"י אני מציעה לקחת מתקציב הפיתוח
מהבנינים הלאומיים - מיליון ל"י, ואת היתר - ע"י הקטנה
ב-3% או 4% מכל התקציבים האחרים. אחרת לא תוכלו לגשת לביצוע
החוק.

הייתי רוצה שהאוצר והממשלה יפילו על מי שצריך להטיל, לבדוק את כל המספרים בקשר לצטיפות, כמות, השארת ילדים בכוחות, ושיטת הוצרמים, כדי ללקראת השנה הבאה אטור זה יהיה לסדר את הדברים באופן יותר יעיל. אני מקריבה את העלאת מסכורת המורים במיליון ל"י, בכלל פכרות זה הוא רק למורים בבחי הסטר העממיים, בלי הגננות וכו'. אני מתחבבת בטענה שהציעה ההסתדרות. אני יודעת שהעלאת המסכורת היא לטרואקטיביות, ולכן קבשתי את המכרות של מיליון ל"י. ההערכה הצנועה ביותר לתוספת לגננות, למורים בבחי סטר תיכוניים, ולמורים הקדמאיים מגיעה למכרות של 1,600,000 ל"י. במכרות זה לא כללתי את המסכורת של האחיות הצבוריות, השמשים וכו'. בתקציב זה איננו כלולים ילדי המתנות. עוד דבר אינו כלול בתקציב זה "ואני מתפלאת ע"כ" והוא, השוואת ההענקות למורים הערביים, כמו לכל פקדי המנדט. פקדי המנדט קבלו תוספת של 10 ל"י, ותוספות משמעותיות אחרות, והמורים הערביים שהיו פקדי המנדט לא קבלו את המכרות האלה, שמגיעים ל-75,000 ל"י. אמנם שמעתי את חברי שר האוצר, שיש הבדל בין המעמקה על המדינה לבין המעמקה על הרשויות המקומיות, כי למדינה יש החתיבות יותר גדולות מאשר לרשויות המקומיות. את המצב הקיים כיום ימשך, והיינו עיריות גדולות ועשירות שלא תוכלנה לשאת בעול.

העבור עתה לתקציב התרבות. אינני

בקיאה בתקציב זה, ואינני יכולה להיות בקיאה בו. אני מציע את ההצעות על דעת הוועדה. יש לעשות את כל המאמצים כדי לראות את מחלקת הקליטה התרבותית של העלייה באחת המחלקות החשובות בענין הקניית הליון. ברור שהסוכנות לא תשתתף יותר בתקציב זה; הוועדה דורשת למצוא את המקור להגדלה של 120,000 ל"י, במקום השתתפות הסוכנות. הוועדה קובעת שיש להוריד מהסעיפים הבאים את הסכומים הבאים: אכסניות לנוער " 3,000; טרמיט לאומנות " 2,000; מועצה לתרבות תורנית " 1,000; מפלגים יוניט " 4,000; בטה"כ " 10,000 ל"י. ועדת החינוך וההקשר קובעת שיש להוריד את הסכומים האלה מהסעיפים הנ"ל לחנוך גומני. מלבד זאת, מדגישה הוועדה את ההכרח לצרף לבנינים יזרתי עליהם קודם, לפחות חדשי תרבות, ולהתחשב עם הדרישה. הוועדה דורשת ל"י כך תוספת של 150,000 ל"י על ילושה מיליון ל"י.

הנר ד. ע. טנקס: אני מטמט את הצעותיך. את מבקשת להגדיל את תקציב החנוך בחצי מיליון ל"י, ולהכניס לתקציב זה רק את מחצית המכרות הזה, ואת מחציתו השניה להשאיר לתקציב הבא. נוסף לכך, את דורשת שלוש מיליון ל"י מתקציב הפיתוח לבנינים לבחי סטר, ו-150,000 ל"י נוספים לחדרי תרבות בבנינים אלה. לא הבנתי במיליון בהצעותיך את העלאת מסכורת המורים, שאם תחול, ותהיה לטרואקטיביות מהראשון בינואר, יכולה להגיע בכל הסוגים של המורים ל-1,600,000 ל"י, מזה חל חלק על הממשלה, וחלק על העיריות. בתקציב זה אין כסף לילדי עולים במחנות. את דורשת הענקת למורים הערביים, והגדלת... התמיכה לרשויות המקומיות. ב"תרבות" יש הצעה להעברת מסעיק למעיק במכרות של 10,000 ל"י, ותוספת של 120,000 ל"י, בחקרה ותוכנות לא חללים את המכרות הזה.

מ. זגני: תקציב החנוך בנוי לא מאטריל קד מרק, אלא מאוקטובר עד ספטמבר. לדעתי צריכה ועדת הכספים לאשר את מירד החנוך לא לפי זמני התקציב המללי. אני מסופק את מירד החנוך יכול לקבוע בעת את התקציב של חסי"א. אני מציע שנוסף לתקציב זה, תאשר הוועדה את התקציב בהגדרת חסי"א של מירד החנוך, כדי שהיה ישמש בטיט לקביעת תקציב חסי"א, בצורה מגובשת אהת.

התקציב החנוך של השנה היה בשבילנו אחד מן התקציבים הקלים ביותר, בגלל ההגדלה שבאה בעקבות הונוך לחנוך חובה, בגלל הפסקת השתתפות הסוכנות בתקציב זה. התקציב החנוך השנה גדול פי כמה מתקציב החנוך של השנה "עברה", שהגיע ל"1,986,000 ל"י. עלינו לקבוע את התקציב לא לפי סטטיסטיקה, אלא עליו להיות מעשיים. בשנה שעברה היתה רזרבה שהיתה מבוזבזת על סטטיסטיקה של סר בקי. אין לנו יכולים לקבוע את התקציב החנוך השנה לפי סטטיסטיקה, בטענה שאנו נונקים בקשר לכל מה אסף ל"י. אג נוסף על התקציב החנוך, נצטרך לקטף תפוצים אחרים. בתקציב זה ישנו הכרח לא לקבוע את הסכומים לפי סטטיסטיקה, אלא להידוות אותם לאלה של השנה שעברה. ההגדלות נעשות במסך הזמן.

י" טרמיץ: נטלה טעות הדבר. ימרוני שהתקציב בשביל אגנים בקצרות צריך להיות 1,200,000 ל"י. יש 12,000 ילדים, כלומר, 400 כחות, כלומר, 640,000 ל"י בט"ה. כלומר, בתקציב הרגיל של המדינה צריך להיות למעלה זה סכום של 320,000 ל"י.

מ. זגני: בררתי את התקציב גני הילדים עם אגף החנוך ועם משרד החנוך. לא היתה דעה מסתמכת לסניחה. באופן טורמלי היינו צריכים לקבוע את התקציב עם משרד החנוך, וזלם, באופן מעשי, אנו נגשים לאגפים אשר מכירים את הדברים יותר מקרוב. לפני השנה שעברה לא היה בתקציב המדינה סכום לגני ילדים. כשהתעוררה השאלה על גני ילדים לפי חוק חנוך חובה, אמרנו שאין המדובר בהשתתפות. את המדינה השתתפה בהחזקה גני ילדים ברשתות מקומיות מקומיות, אין זאת אחרת שהיא חייבת להשתתף גם בערים. היה ויכוח בענין זה.

ש. טרמיץ: בשימוני העוליים היו השנה 16,000 ילדים בגיל הגן. אינני כוללת במספר זה את המסנות.

מ. זגני: התקציב אינו מעורר ספק, אבל יש הונוך בתי ספר בישובי עולים, כלומר, בכל מקום שהם יושבים שם. היה ויכוח ביננו לבין משרד החנוך. אנו אמרנו שהמסך הקופה מקומית, צריכים להסתמך על העוליים להיות מותקנים ו"י הממשלה, וזאת כה צריכים לעבור לרשתות המקומיות. מונוך "גרותיות, ומחוך חומר הקמדה אדמיניסטרטיבית במשרד בענין זה, נמשך המצב בבתי ספר לעולים כמו שהיה. אנו רוצים לקצץ בתקציב, כדי להכריח את משרד החנוך לעשות מסור בענין זה. לפני ישנו הסוליים בין הצעת המשרד לבין הצעת האוצר, אם כי הם אינם ה"כ גדולים.

נדמה לי שהגדלת התקציב הולך בעקר על מחצית חסי"א. לכן נדמה לי שהמרוכזות בין הסכומים צריכה להיות אחרת. בתקציב של עכ"ו, צריך להיות רק רבע מהסכום המחצית השנייה, כלומר בתשי"א. הערה זו היא בקשר לסכום של 250,000 ל"י.

בקשר לכל שטר המעטים, אני רוצה לציין להזכיר מה היה בשנה שעברה.

בקשר למתנות העוליים, היזויותי הם המסטרית עם התקציב הקודם ועם ההוצאה הממית. מה שמצאנו בוודשים האחרונים של חס"י צריך לחול על המחצית השנייה.

היו"ר ד. צ. טנקס: רק חלק קטן של הילדים במחנות קבל חנוך.

מ. זגגי: התקציב הזה הוגדל לעומת השנה שעברה.

מ. טרסיץ: מספר הילדים גדל לעומת השנה שעברה ב-30,000 ל"י.

מ. זגגי: במספרים יזונים הוספנו סכומים. להנוך הקלאזי הוספנו 3,000 ל"י.

היו"ר ד. צ. טנקס: יהיה לנו זיון רחב בענין החנוך. הישיבה
הבאה תתקיים ביום ראשון בשעה 09.00. אני
מבקש את החברים להיות מוכנים לטוב גם ביום ראשון אחה"צ. אני
מבקש את החברים להגיש הצעות תקציביות בכתב.

= = = = =

הישיבה ננעלה בשעה 13.15.